

ปัจจัยเชิงสาเหตุของการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย

Factors Affecting Desirable Characteristics of an ASEAN Citizen:
A Case Study of Mathayomsuksa Three Students in the Lower
Northern Region of Thailand

อนุ เจริญวงศ์ระยับ^{1*} และ วีรวรรณ วงศ์ปิ่นเพชร²

Anu Jarernvonggrayab^{1*} and Veerawan Wongpinpech²

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the factors affecting desirable characteristics of an ASEAN citizen of Mathayomsuksa three (M.3) students in the lower northern region of Thailand and 2) to test the invariant model of the factors.

Four-hundred and thirty-six (436) participants include Mathayomsuksa three (M.3) students whose schools participated in an ASEAN Development program and those whose schools did not. Data were collected through the use of questionnaires assessing desirable characteristics of an ASEAN citizen, information accessibility, inquiry characteristics, and self-immunity. Data were analyzed with

¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อ.เมือง จ.พิษณุโลก 65000, ²คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200

¹Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University, Muang District, Phisanulok Province 65000,

²Faculty of Humanities, Chiangmai University, Muang District, Chiangmai Province 50200

*ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: anu.j@psru.ac.th)

รับบทความวันที่ 19 เมษายน 2562 แก้ไขวันที่ 14 พฤศจิกายน 2562 รับลงตีพิมพ์วันที่ 19 พฤศจิกายน 2562

path analysis and multiple group analysis. The result showed that had a direct effect on the desirable characteristics of an ASEAN citizen. A model form was invariant between the two groups of students. Path coefficients of information to desirable characteristics of an ASEAN citizen and information accessibility to self-immunity were different. Moreover, the latent mean of self-immunity was also different between the two groups.

Keywords: ASEAN Citizen, Desirable Characteristics, Spirit of ASEAN Project

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย และ 2) เพื่อทดสอบโมเดลความไม่แปรเปลี่ยนของปัจจัยเชิงสาเหตุของการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน กับกลุ่มนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 436 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียน การได้รับข่าวสาร การใฝ่รู้ใฝ่เรียน และการมีภูมิคุ้มกันตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เส้นทางและการวิเคราะห์กลุ่มพหุ ผลการวิจัยพบว่า การได้รับข่าวสาร การใฝ่รู้ใฝ่เรียน และการมีภูมิคุ้มกันตนเอง มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียน และพบว่ารูปแบบของโมเดลไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน กับกลุ่มนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เข้าร่วมโครงการ แม้จะพบว่าเส้นทางอิทธิพลจากการใฝ่รู้ใฝ่เรียนถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียน และการได้รับข่าวสารถึงการมีภูมิคุ้มกันตนเองมีขนาดอิทธิพลที่แตกต่างกัน และค่าเฉลี่ยตัวแปรแฝงการมีภูมิคุ้มกันตนเองมีความแตกต่างกัน

คำสำคัญ: ประชากรอาเซียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน

บทนำ

“ASEAN” ย่อมาจาก “Association of South East Asian Nations” หรือสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างกันในภูมิภาค อารงไว้ซึ่งสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่นคงทางการเมือง สร้างสรรค์ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม การกีดกันอยู่ดีบนพื้นฐานของความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกันของสมาชิก และเปิดโอกาสให้คลายข้อพิพาทระหว่างประเทศสมาชิกอย่างสันติ อาเซียนมีรัฐสมาชิก 10 ประเทศ ได้แก่ ไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ บรูไน ลาว กัมพูชา เวียดนาม และพม่า

กฎบัตรอาเซียนได้มีการลงนามเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2551 เขตการค้าเสรีอาเซียน ได้เริ่มประกาศใช้ตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2553 และประชาคมอาเซียน ซึ่งประกอบด้วยสามเสาหลัก คือ ประชาคมอาเซียนด้านการเมืองและความมั่นคง (ASEAN Political Security Community) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community) ในปี พ.ศ. 2558 ดังนั้น เพื่อให้การก้าวสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้พิจารณาแนวทางการดำเนินงานตามปฏิญญาอาเซียน ด้านการศึกษาเพื่อกำหนดเป็นนโยบาย (Department of Non-Formal Education, 1999) ดังนี้

- 1) การเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาเซียนเพื่อสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมของครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และประชาชน
- 2) การพัฒนาศักยภาพของนักเรียน นักศึกษา และประชาชนให้มีทักษะที่เหมาะสมเพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน
- 3) การพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษาและครูอาจารย์ในอาเซียน
- 4) การเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีทางการศึกษาในอาเซียนเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และ
- 5) การพัฒนาเยาวชนเพื่อเป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

ตามแนวนโยบายข้างต้น Office of the Basic Education Commission (2015) จึงได้ดำเนินงานโครงการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ได้แก่ โครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน (Spirit of ASEAN) โดยคัดเลือกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการเพื่อพัฒนาให้มีความพร้อมและศักยภาพในการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน เป็นศูนย์การเรียนรู้อาเซียน แบ่งเป็นโรงเรียน 3 รูปแบบ คือโรงเรียน Sister School โรงเรียน Buffer School และ ASEAN Focus School ทั้งนี้ โรงเรียนที่เป็นเครือข่ายดังกล่าวจะต้องดำเนินการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน และจัดกิจกรรมในโรงเรียนเพื่อสร้างความตระหนักเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

เมื่อศึกษาการดำเนินโครงการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน พบว่าสถานศึกษาได้จัดกิจกรรมหลากหลาย เช่น การเรียนรู้ผ่านสื่อ อุปกรณ์ รูปภาพ วิดีทัศน์ นิทรรศการ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการติดต่อสื่อสารกับสถานศึกษาในประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อ ICT (Information Communication Technology) ซึ่งกิจกรรมที่กล่าวมาเป็นการออกแบบและจัดประสบการณ์ให้สถานศึกษาได้เปิดโอกาสให้นักเรียนในสถานศึกษาที่เป็นศูนย์อาเซียนและสถานศึกษาเครือข่ายได้ลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรงและมีกิจกรรมค่ายสร้างสรรค์ที่เน้นการสร้าง ความตระหนักเรื่องประชาคมอาเซียน

จากสถานการณ์การดำเนินโครงการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน กล่าวได้ว่าโครงการที่ดำเนินการมีกิจกรรมที่หลากหลายมิติ ทั้งในมิติด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ เจตคติและค่านิยม ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวกับประสิทธิผลของโครงการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียน และศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของปัจจัยเชิงสาเหตุของการ

มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียนของนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน กับนักเรียนที่ไม่ได้ศึกษาในโครงการฯ เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาโครงการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย
2. เพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของปัจจัยเชิงสาเหตุของการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียนกับกลุ่มนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียนครั้งนี้ คณะผู้วิจัยกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียน โดยสังเคราะห์มาจากการประชุมของ Office of the Basic Education Commission (2015) กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กฎบัตรอาเซียน และการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการกำหนดตัวชี้วัดของการเป็นประชากรอาเซียน (Office of the Basic Education Commission, 2011; Yodkaew, 2012; Theeratith, 2014) ซึ่งสรุปได้ว่าคุณลักษณะของเด็กไทยในการเป็นประชากรอาเซียนควรมีลักษณะสำคัญ 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านความรู้ หมายถึง ความสามารถด้านการรู้คิดเกี่ยวกับข้อมูล ข่าวสาร รายละเอียดที่สำคัญต่าง ๆ เกี่ยวกับอาเซียนและประชาคมอาเซียน จำแนกเป็น 1) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอาเซียน ได้แก่ จุดกำเนิดอาเซียน กฎบัตรอาเซียน สัญลักษณ์อาเซียน และความสัมพันธ์กับภายนอกอาเซียน และ 2) ความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ได้แก่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน

2. ด้านทักษะ หมายถึง ความชำนาญหรือความสามารถในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพการงานในฐานะประชากรอาเซียน จำแนกเป็น 1) ทักษะในการสื่อสาร หมายถึง สามารถสื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา คือ ภาษาอังกฤษ และภาษาประเทศเพื่อนบ้านอีกอย่างน้อย 1 ภาษา 2) ทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ การสืบค้น การรวบรวมองค์ความรู้ และข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ 3) ทักษะในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา หมายถึง สามารถคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาได้อย่างสันติวิธี 4) ทักษะในการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น หมายถึง สามารถทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นเคารพและยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม และ 5) ทักษะในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง หมายถึง กระตือรือร้นในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า

3. ด้านเจตคติ หมายถึง ความคิด ความเชื่อ ความรู้สึก และแนวโน้มในการแสดงออกของบุคคลที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพการงานในฐานะประชากรอาเซียน จำแนกเป็น 1) ความภูมิใจในความเป็นไทย หมายถึง เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย รู้คุณค่า มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ภูมิปัญญาไทย รวมทั้ง ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2) ตระหนักในความเป็นอาเซียน หมายถึง ยอมรับและเห็นประโยชน์ของการเป็นส่วนหนึ่งของอาเซียน มีความเอื้ออาทร แบ่งปันระหว่างสมาชิกในประเทศอาเซียน มีสำนึกในหน้าที่ และความรับผิดชอบร่วมกันในฐานะประชากรอาเซียน และ 3) การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การดำเนินชีวิตอย่างมีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตนเอง รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สำหรับการกำหนดปัจจัยเชิงสาเหตุของการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียนครั้งนี้ คณะผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของ Bandura (1977) ซึ่งเชื่อว่า พฤติกรรมของบุคคลนั้นได้รับอิทธิพลจากทั้งปัจจัยสภาพแวดล้อม (Environment) และปัจจัยส่วนบุคคล (Personal) โดยบูรณาการตัวแปรสำคัญจากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ที่พบว่า มีผลต่อพฤติกรรมของบุคคล ดังนี้ แนวคิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ ตัวแปรการได้รับข่าวสาร แนวคิดเกี่ยวกับความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ได้แก่ ตัวแปรความใฝ่รู้ใฝ่เรียนและแนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ตัวแปรการมีภูมิคุ้มกันในตนเอง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การได้รับข่าวสาร การได้รับข่าวสารที่ดีจะทำให้บุคคลมีความรู้ที่ถูกต้องและเหมาะสม และสามารถประเมินได้ว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไรจึงจะเกิดประโยชน์สูงสุด แต่ก็พบว่าพฤติกรรมของบุคคลจะเป็นเช่นไรนั้นยังขึ้นอยู่กับชนิดและขนาดของข่าวสารที่ได้รับ รวมทั้งลักษณะของแหล่งที่มาของข่าวสารร่วมด้วย (Santiwong, 1996) กล่าวคือ แหล่งที่มาของข่าวสารหรือผู้ส่งสารต้องมีความสำคัญต่อบุคคลจึงจะทำให้บุคคลเกิดความเชื่อมั่นต่อข่าวสารที่ได้รับ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าแหล่งที่มาของข่าวสารหรือผู้ส่งสารที่สามารถทำหน้าที่ในการส่งสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ ผู้ส่งสารที่เป็นตัวแทนทางสังคมต่าง ๆ ได้แก่ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน โรงเรียน ศาสนา กลุ่มอาชีพ สื่อมวลชน โดยในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนจากบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปลูกฝังนักเรียนมากที่สุด 3 แหล่ง คือ ครอบครัว โรงเรียน และสื่อมวลชน

งานวิจัยหลายชิ้นที่ให้ผลสอดคล้องกันว่า การได้รับข่าวสารหรือการได้รับความรู้มีผลต่อความพร้อมในการเข้าสู่การเป็นพลเมืองอาเซียน ได้แก่ Wongpinpech, Wongchant, Sakuntanakalap, Wasuwat, Phanpolakrit, and Maneewong (2012) พบว่าความรู้เป็นปัจจัยหนึ่งที่ร่วมกับปัจจัยอื่น ๆ ในการทำนายความพร้อมในการเข้าสู่การเป็นพลเมืองอาเซียนของเยาวชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Thongthai (2013) ซึ่งได้ศึกษาการรับรู้ และทัศนคติที่มีผลต่อความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงานประชาคมอาเซียนของ

นักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่พบว่า การรับรู้ของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งประกอบด้วย การรับรู้แหล่งข้อมูลส่วนบุคคลและแหล่งข้อมูล สื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงานประชาคมอาเซียนของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ จากการศึกษาของ Phaphol (2008) ซึ่งได้ศึกษา การวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 ยังพบว่าการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวหรือการได้รับข่าวสารจากครอบครัว เป็นปัจจัยหนึ่งที่ร่วมกับปัจจัยอื่น ๆ ในการอธิบายความแปรปรวนของการใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนได้ ถึงร้อยละ 75.30

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การได้รับข่าวสารหรือการได้รับความรู้เป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่มีผล ต่อความพร้อมในการแสดงพฤติกรรม รวมถึงความพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอก และการใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียน ดังนั้น คณะผู้วิจัย จึงคาดว่า การได้รับข่าวสารหรือการได้รับความรู้จะมีอิทธิพลทางตรงต่อความพร้อมในการเป็น ประชากรอาเซียนหรือการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียน (H1) รวมถึงมี อิทธิพลทางตรงต่อการมีภูมิคุ้มกันในตนเอง (H2) และการใฝ่รู้ใฝ่เรียน (H3)

การใฝ่รู้ใฝ่เรียน จากการประมวลความหมายของ National Board of Education (1999) และ Department of Non-Formal Education (1999) ผู้วิจัยได้สรุปความหมายการใฝ่รู้ใฝ่เรียน เป็นคุณลักษณะทางจิตและพฤติกรรมที่แสดงถึงการเห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ความอยากรู้อยากเห็น ความตั้งใจ การกล้าคิดริเริ่ม ความเพียรพยายาม การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และการมีเหตุผล

จากการศึกษาพบว่าความใฝ่รู้ใฝ่เรียนเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความพร้อม ในการเข้าสู่การเป็นพลเมืองอาเซียนของเยาวชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งกลุ่มนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 นักศึกษาอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 และกลุ่มนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 โดยสามารถร่วมกับตัวแปรอื่นทำนายความแปรปรวนของความพร้อมในการ เข้าสู่การเป็นพลเมืองอาเซียนได้ร้อยละ 60 66 และ 53 ตามลำดับ (Wongpinpech et al., 2012)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการใฝ่รู้ใฝ่เรียนนอกจากจะเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ทำให้บุคคล แสวงหาความรู้ เพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ อยู่เสมอ เพื่อปรับตนเองให้ทันสมัย ทันยุค ทันเหตุการณ์ ทันโลก และทันต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งถือว่าการสร้างภูมิคุ้มกันในตนเองอย่างหนึ่ง ด้วยเช่นกัน ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงคาดว่า การใฝ่รู้ใฝ่เรียนน่าจะเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่มีผลต่อความพร้อม ในการเป็นประชากรอาเซียนหรือการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียน (H4) และการมีภูมิคุ้มกันในตนเอง (H5)

การมีภูมิคุ้มกันในตนเอง หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชดำรัสเพื่อชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนั้น พบว่า การมีภูมิคุ้มกันในตนเองหรือการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อ ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงรอบตัว โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่

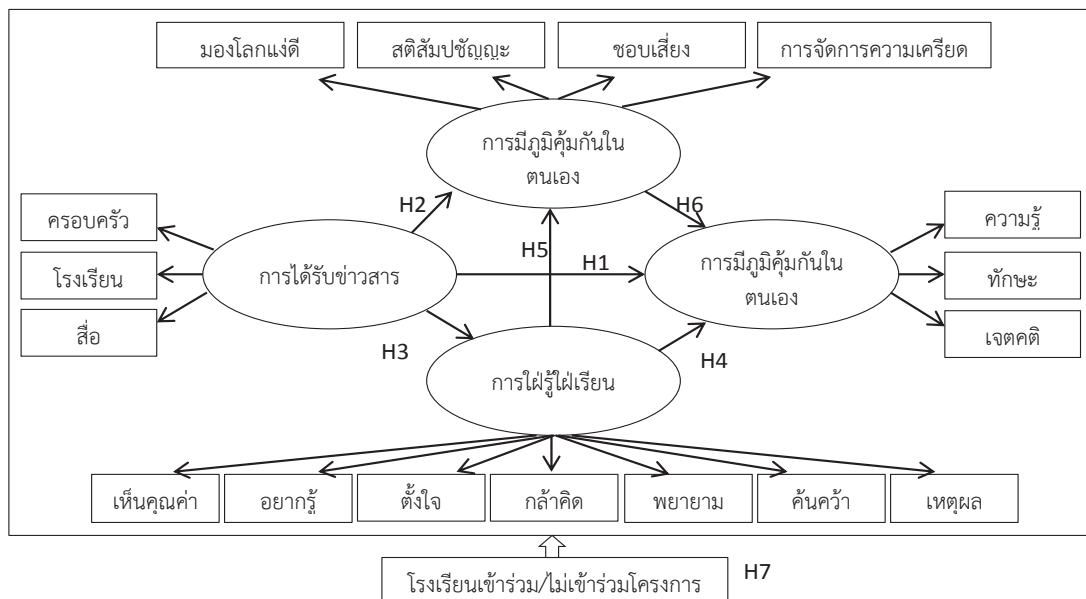
คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล (Isarangkun Na Ayuthaya, 2008; Phibunsarawut, 2011) และนิยามของนักวิชาการที่ศึกษาเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Bhanthumnavin & Vaninthanon, 2008) ได้ให้ความหมายของการมีภูมิคุ้มกันตนเอง จำแนกเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมองโลกในแง่ดี หมายถึง วิธีการคิดและความคาดหวังของบุคคลในการปรับตัวเมื่อเผชิญสถานการณ์ที่ท้าทายหรือเมื่อเกิดปัญหาอุปสรรคในชีวิต โดยบุคคลที่มองโลกในแง่ดีจะยังคงพยายามเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ トラบใดที่เขาเชื่อว่าจะมีความสำเร็จอย่างที่เขาตั้งเป้าหมายไว้เกิดขึ้นตามมา 2) สติสัมปชัญญะ หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะระลึกได้ว่ากำลังทำอะไร และรู้ตัวขณะที่กำลังทำพฤติกรรมนั้น ซึ่งทำให้ดำรงชีวิตด้วยความไม่ประมาท 3) ความขบเสียด หมายถึง จิตลักษณะของบุคคลที่ชอบความท้าทาย สนุกตื่นเต้น พอใจในการแสดงพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การได้มาซึ่งรางวัลผลประโยชน์ หรือการยอมรับจากผู้อื่น โดยส่วนใหญ่มักเป็นพฤติกรรมที่เป็นอันตรายหรือเป็นสิ่งที่ไม่ดี และ 4) การจัดการความเครียด หมายถึง จิตลักษณะของบุคคลที่แสดงถึงความพร้อมในการปรับตัว และจัดการกับปัญหาหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความเครียด ความวิตกกังวล หรือความไม่สบายใจ โดยยึดหลักแนวทางการจัดการในทางที่ดีและเหมาะสม

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภูมิคุ้มกันตนก็พบผลที่สอดคล้องกันว่า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่น่าปรารถนาหลายประการ เช่น งานวิจัยของ Sanamkate (2007) ที่ศึกษาการมีภูมิคุ้มกันภายในและภายนอกที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการคบเพื่อนอย่างเหมาะสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า การมีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง เป็นตัวทำนายสำคัญอันดับที่ 1 ของพฤติกรรมการป้องกันเพื่อนจากสิ่งไม่ดี งานวิจัยของ Wirotecnwithayakar (2008) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนที่ประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 482 คน ทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด พบว่า การเป็นผู้มีสติสัมปชัญญะ ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญหนึ่งของการมีภูมิคุ้มกันตน เป็นตัวทำนายที่สำคัญหนึ่งของพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม (โทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ต) กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีสติสัมปชัญญะสูงเท่าใดก็มีพฤติกรรมใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมมากเท่านั้น งานวิจัยของ Chadthong, ChooChom, Pakbongkoch, and Phukong (2011) ที่ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับประทานอาหารที่ถูกหลักโภชนาการของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตเทศบาลเมืองชุมพร จำนวน 600 คน พบว่า การรับรู้ทางด้านสุขภาพจากโรงเรียน (การได้รับภูมิคุ้มกันตน) เป็นตัวทำนายที่สำคัญหนึ่งของพฤติกรรมการรับประทานอาหารถูกหลักโภชนาการ และงานวิจัยของ Sareerasart, Vanindananda, and Suppareakchaisakul (2012) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุด้านสถานการณ์ทางสังคม และการมีภูมิคุ้มกันทางจิตที่เกี่ยวกับพฤติกรรมใช้อินเทอร์เน็ตอย่างสร้างสรรค์และปลอดภัยของนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างสร้างสรรค์และปลอดภัย โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 597 คน พบว่า การมีภูมิคุ้มกันทางจิต เป็นตัวทำนายที่สำคัญหนึ่งของพฤติกรรมใช้อินเทอร์เน็ตอย่างสร้างสรรค์และปลอดภัย

ทั้ง 3 ด้าน คือ พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างปลอดภัย และพฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนใช้อินเทอร์เน็ตอย่างสร้างสรรค์และปลอดภัย เป็นต้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึง คาดว่าการมีภูมิคุ้มกันในตนเองน่าจะเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่มีผลต่อความพร้อมในการเป็นประชากรอาเซียนหรือการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียน (H6)

การได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือก เป็นโครงการที่พยายามผลักดันให้นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียนในระดับสูง มีงบประมาณและโครงการพัฒนาเพิ่มเติมในการสร้างกิจกรรมในหลักสูตรและนอกหลักสูตรในการพัฒนานักเรียน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคาดว่านักเรียนที่เรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการจะมีขนาดความสัมพันธ์และค่าเฉลี่ยของปัจจัยเชิงสาเหตุของการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียนแตกต่างกัน (H7)

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย ที่ศึกษาในสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนและนักเรียนที่ศึกษาในสถานศึกษาที่ไม่เข้าร่วมโครงการ

ตัวอย่าง หน่วยตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ศึกษาในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนในเขตภาคเหนือตอนล่าง โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน การกำหนดขนาดตัวอย่างใช้เกณฑ์ความพอเพียง (Rule of Thumb) โดยใช้สัดส่วนจำนวนตัวแปรสังเกตต่อจำนวนตัวอย่างขั้นต่ำเท่ากับ 1:10 (Kline, 2011) งานวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรสังเกตจำนวน 17 ตัว ดังนั้นจำนวนตัวอย่างขั้นต่ำ คือ 170 คนในแต่ละกลุ่ม รวมทั้งสิ้น 340 คน อย่างไรก็ตาม ในการเก็บข้อมูลจริงได้จำนวนนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 212 คน และไม่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 224 คน รวมทั้งสิ้น 436 คน

การวัดตัวแปร

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียนเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาใหม่ ลักษณะเครื่องมือวัดความรู้เป็นแบบทดสอบแบบถูกผิดจำนวน 8 ข้อ วิธีการให้คะแนน ผู้ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน รูปแบบของเครื่องมือวัดทักษะ และเจตคติเป็นแบบวัด แบบมาตราประมาณค่า 6 ระดับ (จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย) จำนวน 20 ข้อ และ 12 ข้อตามลำดับ ด้านความรู้ค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.30 ถึง 0.80 ค่าอำนาจจำแนกแบบ t-test ได้ค่า t value ระหว่าง 6.34 ถึง 15.10 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.50 ด้านทักษะค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.37 ถึง 0.64 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 ด้านเจตคติค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.37 ถึง 0.66 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83

การได้รับข่าวสาร เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เป็นการวัดระดับที่นักเรียนได้รับข้อมูลข่าวสาร รายละเอียดที่สำคัญต่าง ๆ เกี่ยวกับอาเซียนและการเข้าสู่การเป็นประชากรอาเซียนผ่านช่องทางต่าง ๆ จำแนกเป็น (1) การได้รับข่าวสารจากครอบครัว (2) การได้รับข่าวสารจากโรงเรียน และ (3) การได้รับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ รูปแบบของเครื่องมือเป็นแบบวัด แบบมาตราประมาณค่า 6 ระดับ (จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย) ด้านละ 5 ข้อ รวม 15 ข้อ ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.44 ถึง 0.65 ค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.77 ถึง 0.81

การใฝ่รู้ใฝ่เรียน ลักษณะเป็นการวัดคุณลักษณะทางจิตและพฤติกรรมที่แสดงถึง (1) การเห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ (2) ความอยากรู้อยากเห็น (3) ความตั้งใจ (4) การกล้าคิดริเริ่ม (5) ความเพียรพยายาม (6) การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และ (7) การมีเหตุผล วัดจากแบบวัดที่คณะผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบวัดของ Phaphol (2008) และ Kimtern (2010) รูปแบบของเครื่องมือแบบมาตราประมาณค่า 6 ระดับ (จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย) จำนวนด้านละ 3 ข้อ รวม 21 ข้อ ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.36 ถึง 0.74 ค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.66 ถึง 0.82

การมีภูมิคุ้มกันในตนเองเป็นการวัดจิตลักษณะของบุคคลเกี่ยวกับการเตรียมตนเองให้มีความพร้อมทั้งในด้านการรู้ การคิด แรงจูงใจ และวุฒิภาวะทางอารมณ์อย่างเพียงพอที่จะจัดการกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงรอบตัวจำแนกเป็น (1) การมองโลกในแง่ดี (11 ข้อ) (2) สติสัมปชัญญะ (8 ข้อ) (3) ความชอบเสี่ยง (10 ข้อ) และ (4) การจัดการความเครียด (12 ข้อ) รวม 41 ข้อ ซึ่งผู้วิจัย

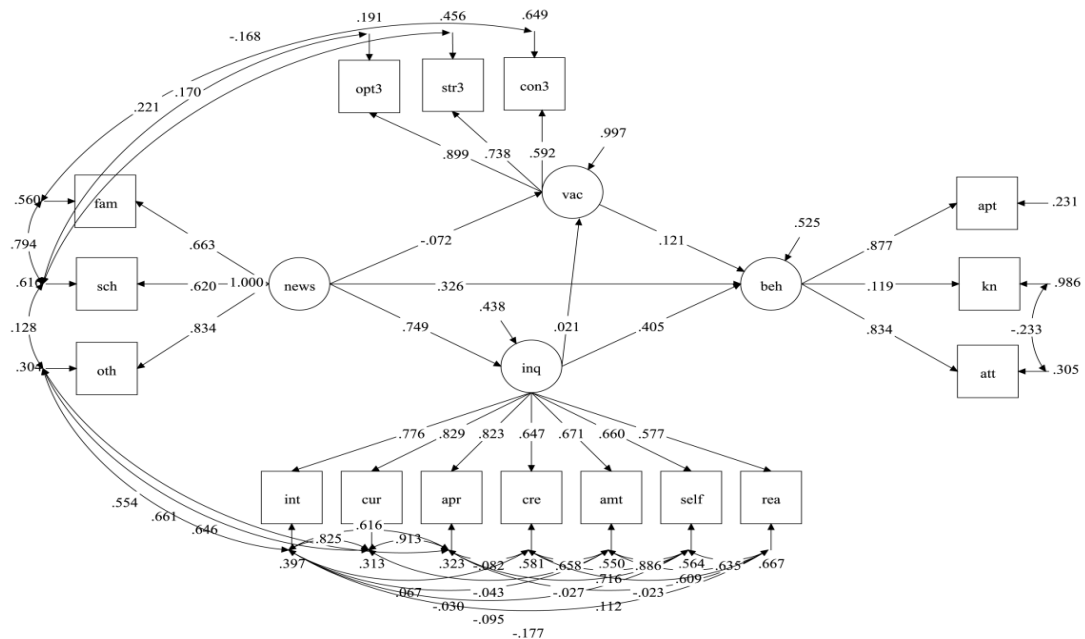
ดัดแปลงมาจากแบบวัดจิตเอกภาพด้านการมีภูมิคุ้มกันตน ในกลุ่มตัวอย่างนักเรียน ที่พัฒนาขึ้นโดย Bhanthumnavin and Vaninthanon (2008) รูปแบบของแบบวัด เป็นแบบมาตรประมาณค่า 6 ระดับ (จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย) ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.09 ถึง 0.65 ค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.57 ถึง 0.80 อย่างไรก็ตาม ในขั้นของการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตในตัวแปรการมีภูมิคุ้มกันตนเอง ความชอบเสี่ยง และการจัดการความเครียดมีความสัมพันธ์กันเองในระดับสูงมาก (0.92) ผู้วิจัยจึงพิจารณาตัดตัวแปรความชอบเสี่ยงออกจากการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์เส้นทาง และการวิเคราะห์กลุ่มพหุโดยใช้โปรแกรม Mplus เวอร์ชัน 7.31

ผลการวิจัย

ผลการประมาณค่าโมเดลสมมติฐานหลังการปรับให้ความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกตมีความสัมพันธ์กันได้ ความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า χ^2 เท่ากับ 143.276 (df=72) χ^2/df เท่ากับ 1.990, CFI เท่ากับ 0.991, TLI เท่ากับ 0.985, RMSEA เท่ากับ 0.048 (ช่วงความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 90 อยู่ระหว่าง 0.036 ถึง 0.059) SRMR เท่ากับ 0.044 ดัชนีดังกล่าวบ่งชี้ว่า โมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับที่ยอมรับได้ เนื่องจากถึงแม้ค่าไคสแควร์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.050 แต่ดัชนีอื่น ๆ แสดงให้เห็นว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี กล่าวคือ สัดส่วนไคสแควร์ต่อค่าองศาอิสระต่ำกว่า 3.00 (Bollen, 1989) ค่า RMSEA และ SRMR ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดที่ไม่ควรสูงกว่า 0.06 และ ค่า CFI และ TLI สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไม่ควรสูงกว่า 0.950 (Hu, & Bentler, 1999)

รูปที่ 2 ผลประมาณค่าความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุของการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย กลุ่มรวม (หลังปรับโมเดล)

หมายเหตุ: kn=ความรู้ apt=ทักษะ att=เจตคติ apr=เห็นคุณค่า cur=อยากรู้ int=ตั้งใจ cre=กล้าคิด amt=พยายาม self=กล้าคิด rea=เหตุผล fam=การได้รับข่าวสารจากครอบครัว sch=การได้รับข่าวสารจากโรงเรียน oth=การได้รับข่าวสารจากสื่อ opt3=มองโลกในแง่ดี con3=สติสัมปชัญญะ str3=การจัดการความเครียด beh=การมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็น ประชากรอาเซียน vac=การมีภูมิคุ้มกันตนเอง inq=การใฝ่รู้ใฝ่เรียน news=การได้รับข่าวสาร

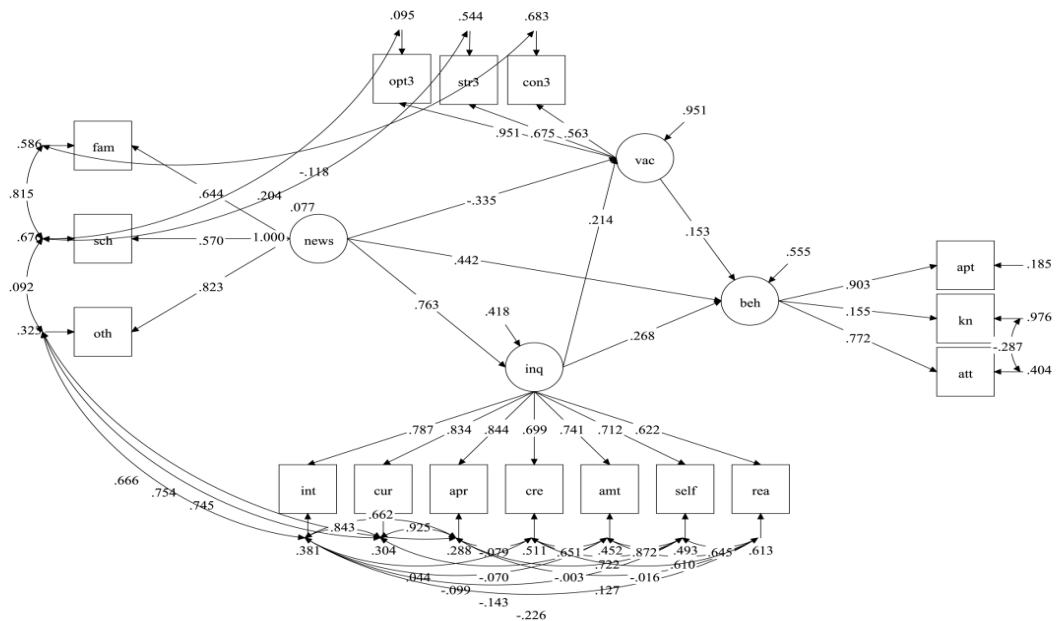
จากรูปที่ 1 พบว่า การได้รับข่าวสารมีอิทธิพลทางตรงต่อการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.326) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.050 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย (H1) แสดงว่า นักเรียนที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับอาเซียนผ่านสื่อ บ้าน และโรงเรียนในระดับสูงจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนรับรู้ถึงทักษะที่จำเป็นในการเป็นประชาคมอาเซียนเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเป็นประชากรอาเซียนร่วมด้วย แต่ไม่พบผลดังกล่าวในการส่งเสริมความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนอย่างเด่นชัด นอกจากนี้ ยังพบว่าการได้รับข่าวสารมีอิทธิพลทางตรงต่อการใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.050 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (H3) แสดงว่า การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับอาเซียนจากสื่อ ครอบครัว และโรงเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนสูงขึ้น (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.749) โดยช่วยส่งเสริมให้นักเรียนสามารถ

ปรับใช้ความรู้ที่ได้จากสื่อ เป็นคนรู้เท่าทันโลกมากขึ้น มีความอยากรู้อยากเห็น กระตือรือร้นในการเรียนรู้สูงขึ้นและมีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ดีขึ้น และเมื่อนักเรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนสูงขึ้น ก็จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียนเพิ่มมากขึ้น (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.405 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.050) **เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย (H4)**

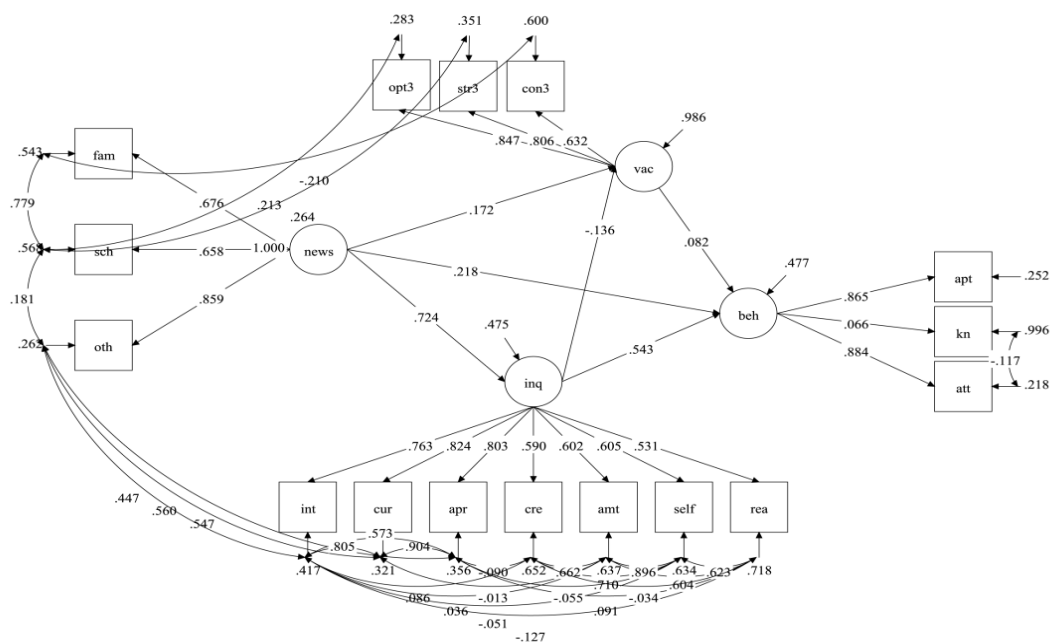
สำหรับการมีภูมิคุ้มกันตนเอง พบว่า ไม่ได้รับอิทธิพลจากการใฝ่รู้ใฝ่เรียนและการได้รับข่าวสารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึง**ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย (H2 และ H5 ตามลำดับ)** สะท้อนให้เห็นว่า การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับอาเซียนจากสื่อ ครอบครัวหรือโรงเรียน หรือการที่นักเรียนมีการใฝ่รู้ใฝ่เรียนที่สูง ไม่มีผลต่อการที่นักเรียนมองโลกในแง่ดีมากขึ้น เป็นคนมีสติสัมปชัญญะมากขึ้น หรือเป็นคนที่สามารถจัดการความเครียดให้ดีขึ้น (สัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงเท่ากับ -0.072 และ 0.021 ตามลำดับ) อย่างไรก็ตาม พบว่า การมีภูมิคุ้มกันตนเองมีอิทธิพลทางตรงต่อการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียน แม้ว่าจะพบขนาดอิทธิพลค่อนข้างน้อย (สัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.121 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.050) **เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย (H6)**

กล่าวโดยสรุป คือ ปัจจัยทั้งด้านการใฝ่รู้ใฝ่เรียน การได้รับข่าวสาร และการมีภูมิคุ้มกันตนเองเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย โดยทั้งสามปัจจัยสามารถอธิบายความแปรปรวนของการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ร้อยละ 47.5 โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ การใฝ่รู้ใฝ่เรียน รองลงมา คือ การได้รับข่าวสาร อย่างไรก็ตาม การได้รับข่าวสารเป็นคุณลักษณะที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียน (ผ่านการใฝ่รู้ใฝ่เรียน) ขณะที่การมีภูมิคุ้มกันตนเองเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียน ไม่มากนัก

การศึกษาเพื่อการทดสอบสมมติฐานความไม่แปรเปลี่ยนของปัจจัยเชิงสาเหตุของการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ กับนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ผลการวิเคราะห์ มีดังนี้

รูปที่ 3 ผลประมาณค่าความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุของการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย กลุ่มนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ (คะแนนมาตรฐาน)

รูปที่ 4 ผลประมาณค่าความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุของการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย กลุ่มนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ (คะแนนมาตรฐาน)

ตารางที่ 1 ผลการประมาณค่าความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบและพารามิเตอร์ ระหว่างนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ กับไม่เข้าร่วมโครงการฯ

เส้นอิทธิพล	χ^2 (df)	χ^2 /df	$\Delta\chi^2$ (Δ df)	CFI	TLI	RMSEA	SRMR	χ^2 กลุ่มย่อย	
								ไม่เข้า	เข้า
Form	232.862 (144)	1.617	-	0.989	0.981	0.053	0.049	117.346	115.515
Λ	240.213 (156)	1.540	7.351 (12)	0.989	0.984	0.050	0.050	120.645	119.568
Γ, B									
inq->beh	Wald test = 5.212 (df=1) P= 0.0224*								
vac->beh	Wald test = 0.740 (df=1) P= 0.3897								
news->beh	Wald test = 2.441 (df=1) P= 0.1182								
news->vac	Wald test = 7.590 (df=1) P= 0.0059*								
inq->vac	Wald test = 3.786 (df=1) P= 0.0517								
news->inq	Wald test = 2.404 (df=1) P= 0.1210								
intercept	268.758 (168)	1.560	28.545* (12)	0.987	0.982	0.052	0.053	134.185	134.570
Intercept (partial)	254.095 (166)	1.531	13.882 (10)	0.989	0.984	0.049	0.051	126.904	127.191
Φ	332.986 (208)	1.601	78.891* (42)	0.984	0.982	0.053	0.056	164.103	168.883
Φ (partial)	294.790 (203)	1.452	40.695 (37)	0.988	0.986	0.046	0.054	147.700	147.090
Ψ	296.458 (207)	1.432	1.668 (4)	0.989	0.987	0.045	0.056	148.444	148.014
K									
Beh (.014)	296.968 (208)	1.428	0.510 (1)	0.989	0.987	0.044	0.055	148.797	148.172
Vac (.091)	301.447 (209)	1.442	4.479* (1)	0.988	0.987	0.045	0.057	150.691	150.756

ตารางที่ 1 (ต่อ)

เส้นอิทธิพล	χ^2 (df)	χ^2 /df	$\Delta\chi^2$ (Δ df)	CFI	TLI	RMSEA	SRMR	χ^2 กลุ่มย่อย	
								ไม่เข้า	เข้า
Inq (.058)	301.910 (210)	1.438	0.463 (1)	0.988	0.987	0.045	0.057	151.063	150.843
News(-.006)	302.910 (211)	1.436	1.000 (1)	0.988	0.987	0.045	0.057	151.670	151.240

หมายเหตุ

1. ค่า χ^2 ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.050 ที่ค่า df เท่ากับ 1 คือ 3.840, 12 คือ 21.026 และ 30 คือ 43.773
2. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.050

การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของปัจจัยเชิงสาเหตุของการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ กับกลุ่มนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ พบว่า การประมาณค่าโมเดลความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบ (Form) ความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า χ^2 เท่ากับ 232.862 (df=144) χ^2 /df เท่ากับ 1.617, CFI เท่ากับ 0.989, TLI เท่ากับ 0.981, RMSEA เท่ากับ 0.053, SRMR เท่ากับ 0.049 ดัชนีดังกล่าวบ่งชี้ว่า โมเดลรูปแบบมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับที่ยอมรับได้ เนื่องจากถึงแม้ค่าไคสแควร์ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.050 และ ค่า RMSEA ช่วงความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 90 มีค่าเกิน 0.060 ซึ่งเกินเกณฑ์ที่ไม่ควรสูงกว่า 0.060 แต่สัดส่วนไคสแควร์ต่อค่าองศาอิสระต่ำกว่า 3.00 ค่า RMSEA ต่ำกว่า 0.060 ค่า SRMR ต่ำกว่า 0.06 ค่า CFI และ TLI สูงกว่า 0.950 แสดงว่า รูปแบบความสัมพันธ์ที่กำหนดขึ้นมีความเท่าเทียมกันระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ กับนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย (H7) ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ลำดับต่อไป

ผลการประมาณค่าความแตกต่างของค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล (Γ และ B) เป็นการทดสอบครั้งละ 1 เส้นทาง จำนวนทั้งสิ้น 6 เส้นทาง พบว่า มี 2 เส้นทางที่มีค่าน้ำหนักอิทธิพลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่

การใฝ่รู้ใฝ่เรียนที่ส่งผลต่อการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียน (inq->beh) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางอิทธิพลในกลุ่มนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลคะแนนมาตรฐานเท่ากับ 0.268 ไม่เข้าร่วมโครงการฯ เท่ากับ 0.543 แสดงว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ เมื่อมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนรู้อยู่แล้วจะเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะ

ที่พึงประสงค์ต่อการเป็นประชากรอาเซียนสูงไปด้วย และลักษณะความสัมพันธ์นี้จะมีขนาดความสัมพันธ์สูงกว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ

มีประเด็นที่น่าสนใจอีกประเด็นหนึ่งคือ ตัวทำนายอีก 2 ตัว คือ การได้รับข่าวสาร และ ภูมิคุ้มกันตนเองจะไม่แปรเปลี่ยนอิทธิพลทางตรงต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อการเป็นประชากรอาเซียนของนักเรียน แต่พบว่าตัวทำนายทั้ง 2 ตัวไม่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อการเป็นประชากรอาเซียนของนักเรียนในกลุ่มที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ (0.218 และ 0.082 ตามลำดับ) แต่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในนักเรียนกลุ่มที่เข้าร่วมโครงการฯ (0.442 และ 0.153 ตามลำดับ) แสดงให้เห็นว่าในกลุ่มนักเรียนที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ มีเพียงการไม่รู้ไม่เรียนเท่านั้นที่มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อการเป็นประชากรอาเซียน แต่ในกลุ่มนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ ตัวทำนายทั้ง 3 ตัว ได้แก่ การได้รับข่าวสาร ภูมิคุ้มกันตนเอง และการไม่รู้ไม่เรียน สามารถใช้อธิบายคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อการเป็นประชากรอาเซียนได้

การได้รับข่าวสารที่ส่งผลต่อการมีภูมิคุ้มกัน (news->vac) พบว่าค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางอิทธิพลในกลุ่มนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลคะแนนมาตรฐานเท่ากับ -0.335 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.050 ไม่เข้าร่วมโครงการฯ เท่ากับ 0.172 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.050 แสดงว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ เมื่อได้รับข่าวเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ มากขึ้น จะมีภูมิคุ้มกันตนเองลดลง แต่ในกลุ่มนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ เมื่อได้รับข่าวสารเพิ่มมากขึ้นจะไม่มีผลต่อภูมิคุ้มกันตนเองของนักเรียน

ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของค่าเฉลี่ยตัวแปรแฝง พบว่า ตัวแปรแฝงการมีภูมิคุ้มกันตนเองมีความแปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ กับไม่เข้าร่วมโครงการฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่าในกลุ่มนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ มีภูมิคุ้มกันตนเองสูงกว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ (ค่าความแตกต่างเท่ากับ 0.091)

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยกำหนดตัวแปรที่เป็นสาเหตุสำคัญ 3 ตัวแปร ได้แก่ การได้รับข่าวสาร การไม่รู้ไม่เรียน และการมีภูมิคุ้มกันตนเอง ซึ่งจากการศึกษาพบว่าทั้งสามตัวแปร มีอิทธิพลทางตรงต่อการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพบว่าสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ฯ ได้ร้อยละ 47.5 โดยจากการศึกษาที่พบว่าการไม่รู้ไม่เรียนเป็นตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ฯ นั้น อาจเนื่องมาจากผู้ที่มีลักษณะไม่รู้ไม่เรียนจะเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น ตั้งใจมุ่งมั่นในการเรียน ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์โดยการแสวงหาความรู้ สืบค้นข้อมูลจากแหล่งการ

เรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน จดบันทึกสรุปความรู้และประสบการณ์ ถ่ายทอด และเผยแพร่ความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าให้แก่ผู้อื่น (Ministry of Education, 2005) อีกทั้ง ผู้เรียนที่มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนยังมีความสามารถในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันกับโลกปัจจุบัน มีทักษะในกระบวนการค้นคว้าและวิจัย เพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ในโลกปัจจุบันที่ทุกคนจำเป็นต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์/วิจัย และประเมินผลข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างชาญฉลาด มีความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (Bergman Consulting consultation service, 2001 cited in U-thaiwee, 2001) นอกจากนี้ ผู้ที่มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนยังถือว่าเป็นบุคคลที่มีลักษณะรักเรียน ชอบการศึกษาอยู่เสมอ ตื่นตัวกับสิ่งแปลกใหม่รอบตัว หรือจากระบบการเรียน อยากรู้ อยากเห็น สนใจติดตามและแสวงหาความรู้ มีความรับผิดชอบต่อชีวิตตนเองและการทำงาน ติดตามข่าวสาร อ่านหนังสือ ดูโทรทัศน์ เรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง มีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อปรับตนเองให้ทันสมัย ทันยุคทันเหตุการณ์ ทันโลก ทันต่อการเปลี่ยนแปลง สามารถอยู่ในสังคมแห่งการเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข (Phanmanee, 2002) ดังนั้น จึงเป็นไปได้ว่าการที่นักเรียนมีลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน ซึ่งประกอบไปด้วย การเห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ความอยากรู้อยากเห็น ความตั้งใจ การกล้าคิดริเริ่ม ความเพียรพยายาม การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และการมีเหตุผล จึงส่งผลให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียนร่วมด้วย ซึ่งผลที่ได้พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wongpinpech et al. (2012) ที่ศึกษาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของความพร้อมในการเข้าสู่การเป็นพลเมืองอาเซียนของเยาวชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นักศึกษาอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 และกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1

สำหรับตัวแปรการได้รับข่าวสาร พบว่า มีอิทธิพลต่อการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการที่บุคคลได้รับการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสารหรือการได้รับข่าวสารจะช่วยให้บุคคลมีข้อมูลที่ดียิ่งจะช่วยให้สามารถตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้ง การที่บุคคลยังได้รับข่าวสารมากบุคคลจะยิ่งมีข้อมูลมาก ซึ่งการที่บุคคลมีข้อมูลยิ่งมากก็จะยิ่งทำให้บุคคลมีความรู้เพิ่มมากขึ้นเช่นกัน และการมีความรู้หรือความรอบรู้ (Knowledge) ถือเป็นเงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งของการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9 เพื่อให้บุคคลเกิดความสุขและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (The Chaipattana Foundation, 2019) นอกจากนี้ การมีความรู้ยังช่วยให้บุคคลมีข้อมูลที่จะใช้ประกอบการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมมากขึ้น อีกทั้ง ความรู้ยังเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญอันจะนำไปสู่ความเข้าใจ การนำไปใช้ประโยชน์ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์หรือการสร้างสรรค์ และการประเมินค่าสิ่งต่าง ๆ (Bloom, Hastings, Madaus, & Baldwin, 1971) ดังนั้น การที่นักเรียนได้รับข้อมูล ข่าวสาร รายละเอียดที่สำคัญต่าง ๆ เกี่ยวกับอาเซียนและการเข้าสู่การเป็นประชากรอาเซียน ผ่านตัวแทนทางสังคมต่าง ๆ

ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน และสื่อต่าง ๆ จึงส่งผลให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียนร่วมด้วย ซึ่งผลที่ได้พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมาของ Wongpinpech et al. (2012) และ Thongthai (2013)

นอกจากนี้ ยังพบว่า การได้รับข่าวสารมีอิทธิพลต่อการใฝ่รู้ใฝ่เรียน ซึ่งสะท้อนให้เห็นได้ว่า นอกจากการได้รับข่าวสารจะส่งผลโดยตรงต่อการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียนแล้ว การได้รับข่าวสารยังส่งผลต่อการมีลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนร่วมด้วย สอดคล้องกับการวิจัยของ Phaphol (2008) ซึ่งได้ศึกษาการวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว หรือการได้รับข่าวสารจากครอบครัวเป็นปัจจัยหนึ่งที่ร่วมกับปัจจัยอื่น ๆ ในการอธิบายความแปรปรวนของการใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนได้ถึงร้อยละ 75.30 อย่างไรก็ตาม ไม่พบผลดังกล่าวต่อคุณลักษณะการมีภูมิคุ้มกันในตนเอง ซึ่งจะได้อภิปรายต่อไป

ส่วนการมีภูมิคุ้มกันในตนเองนั้น ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การมีภูมิคุ้มกันในตนเอง หรือการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตนเองเป็นลักษณะสำคัญหนึ่งใน 5 ด้าน (สามห่วง สองเงื่อนไข) ของการมีความพอเพียง อันเป็นสาเหตุของการปฏิบัติที่ทำให้เกิดความสมดุล และความสามารถในการปรับตัวให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงภายนอกและภายในที่เกิดขึ้นได้ ดังนั้น การมีภูมิคุ้มกันในตนเองจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งต่อความเจริญงอกงามในชีวิตที่จะช่วยประคับประคองบุคคลให้เป็นคนดีที่เก่ง มีความสุขและประสบความสำเร็จในชีวิต การมีภูมิคุ้มกันในตนเองถือว่าเป็นการเตรียมบุคคลให้พร้อมที่จะรับการโจมตีหรือการชักจูงโดยให้บุคคลนั้นถูกโจมตีหรือยั่วเยาอย่างอ่อน ๆ ในประเด็นที่กระทบต่อความรู้สึกนึกคิดและความเชื่อ เมื่อถูกโจมตีเช่นนี้ บุคคลก็จะหาข้อมูลหลักฐานมาลบล้างการโจมตีนั้น ทำให้มีความรู้และทัศนคติที่เพิ่มขึ้นจนเกิดภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็งมากขึ้นตามไปด้วย หลังจากนั้นถ้าบุคคลจะถูกโจมตีหนักขึ้นในเรื่องเดียวกันนี้ บุคคลก็จะสามารถโต้ตอบและปฏิเสธการชักจูงนั้นได้ไม่ยาก หลักการนี้ก็เปรียบเสมือนการปลูกฝังสร้างภูมิคุ้มกันด้านความเชื่อของคนนั่นเอง ดังนั้น การที่บุคคลมีภูมิคุ้มกัน ในตนเองมากจึงมีความพร้อมทางารรู้คิด แรงจูงใจ และวุฒิภาวะทางอารมณ์เพียงพอที่จะจัดการสถานการณ์ที่ยั่วเยาหรือการถูกปลุกปั่นโจมตีจากบุคคลอื่นที่มุ่งสร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดหรือทัศนคติด้วยจิตลักษณะที่แข็งแกร่ง และความสามารถในการเตรียมตนหลายด้าน ซึ่งจะนำไปสู่ผลผลิตและผลลัพธ์ที่สำคัญ ได้แก่ ประสิทธิภาพในงาน ความมั่นคงยั่งยืน ความเข้มแข็งของครอบครัว ชุมชน และการมีจิตที่เป็นสุข (Psychological Well-being) (Bhanthumnavin & Vaninthanon, 2008) ดังนั้น การที่นักเรียนมีภูมิคุ้มกันในตนเอง หรือมีการเตรียมตนเองให้มีความพร้อมทั้งในด้านการรู้ การคิด แรงจูงใจ และวุฒิภาวะทางอารมณ์อย่างเพียงพอที่จะจัดการกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงรอบตัว มองโลกในแง่ดี มีสติสัมปชัญญะ และสามารถจัดการกับความเครียดที่มากระทบได้อย่างเหมาะสมจึงส่งผลให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียนร่วมด้วย

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาครั้งนี้ไม่พบว่าการมีภูมิคุ้มกันในตนเองได้รับอิทธิพลมาจากการได้รับข่าวสารหรือการมีคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน สะท้อนให้เห็นได้ว่าการได้รับข่าวสาร ข้อมูล รายละเอียด

ที่สำคัญต่าง ๆ เกี่ยวกับอาเซียนและการเข้าสู่การเป็นประชากรอาเซียน ผ่านตัวแทนทางสังคมต่าง ๆ รวมถึงการมีลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน กระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ต่าง ๆ ไม่มีผลที่จะทำให้ให้นักเรียนเกิดภูมิคุ้มกันในตนเอง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการที่บุคคลจะเกิดภูมิคุ้มกันในตนเองได้ บุคคลนั้นเปรียบเสมือนการปลูกพืชสร้างภูมิคุ้มกันต้านทานเชื้อโรค บุคคลต้องได้รับการถูกโจมตีหรือยั่วยุอย่างอ่อน ๆ ในประเด็นที่กระทบต่อความรู้สึกรู้จักคิดและความเชื่อ เมื่อถูกโจมตีเช่นนี้บุคคลก็จะหาข้อมูลหลักฐานมาลบล้างการโจมตีนั้น ทำให้มีความรู้และทัศนคติที่เพิ่มขึ้นจนเกิดภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็งมากขึ้น และหลังจากนั้นถ้าบุคคลถูกโจมตีหนักขึ้นในเรื่องเดียวกันบุคคลก็จะสามารถโต้ตอบและปฏิเสธการชักจูงนั้นได้ไม่ยาก ดังนั้น การได้รับแต่ข้อมูล โดยขาดการท้าทายให้ต้องคิดแก้ปัญหา ตั้งคำถามต่อสิ่งที่จะต้องเผชิญเมื่อต้องเข้าสู่การเป็นประชากรอาเซียนจึงอาจจะยังไม่มีอิทธิพลเพียงพอต่อการเสริมสร้างให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกันในตนเอง

2. จากการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของปัจจัยเชิงสาเหตุของการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ กับกลุ่มนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ พบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุของการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียน ของกลุ่มนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้แก่ การได้รับข่าวสาร การใฝ่รู้ใฝ่เรียน และการมีภูมิคุ้มกันในตนเอง ขณะที่กลุ่มนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ พบว่า การใฝ่รู้ใฝ่เรียนเป็นเพียงตัวแปรเดียวที่มีอิทธิพลต่อการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียน ทั้งนี้ อาจเนื่องจากการใฝ่รู้ใฝ่เรียนถือเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ทั้งตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542 และตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ดังนั้น ไม่ว่านักเรียนจะศึกษาในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ หรือไม่เข้าร่วมโครงการฯ ก็จะได้รับพัฒนาคุณลักษณะดังกล่าวที่ไม่แตกต่างกัน ขณะที่โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ ซึ่งต้องจัดกิจกรรมในโรงเรียนเพื่อสร้างความตระหนักเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนให้กับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง หลากหลาย เช่น การจัดการเรียนรู้ผ่านสื่ออุปกรณ์ รูปภาพ วิดีทัศน์ นิทรรศการ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการติดต่อสื่อสารกับสถานศึกษาในประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อ ICT ซึ่งกิจกรรมที่กล่าวมาเป็นการออกแบบและจัดประสบการณ์ให้สถานศึกษาได้เปิดโอกาสให้นักเรียนในสถานศึกษาที่เป็นศูนย์อาเซียนและสถานศึกษาเครือข่ายได้ลงมือปฏิบัติจริง เป็นไปตามแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรง นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมค่ายสร้างสรรค์ที่เน้นการสร้างความตระหนักเรื่องประชาคมอาเซียนเพื่อช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่เหมาะสมต่อการเป็นประชากรของอาเซียน (National Board of Education, 1999) ดังนั้น จึงมีความเป็นไปได้ว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ จะมีโอกาสได้รับข่าวสาร รายละเอียดที่สำคัญต่าง ๆ เกี่ยวกับอาเซียนและการเข้าสู่การเป็นประชากรอาเซียน รวมถึงมีการเตรียมตนเองให้มีความพร้อมทั้งในด้านการรู้การคิด แรงจูงใจ และวุฒิภาวะทางอารมณ์อย่างเพียงพอที่จะจัดการกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงรอบตัวจากการเข้าสู่การเป็นประชากรอาเซียนได้แตกต่างกับกลุ่มนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เข้าร่วม

โครงการฯ ดังนั้น สะท้อนให้เห็นได้ว่าการที่โรงเรียนเข้าร่วมโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน น่าจะส่งผลให้นักเรียนได้รับข่าวสาร รายละเอียดที่สำคัญต่าง ๆ เกี่ยวกับอาเซียนและการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน และมีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน รวมถึงมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียนเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในองค์ประกอบด้านความรู้ และทักษะที่เอื้อต่อการดำรงตนในฐานะประชากรอาเซียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าสาเหตุสำคัญมีทั้งสิ้น 3 ตัวแปร ได้แก่ การได้รับข่าวสาร การได้รู้ได้เรียน และการมีภูมิคุ้มกันในตนเอง ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการให้ข้อมูลข่าวสารเป็นสาเหตุของการได้รู้ได้เรียนเช่นกัน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ครอบครัวยุ และสื่อสารมวลชนควรร่วมกันในการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเกี่ยวกับอาเซียนแก่นักเรียน โดยโรงเรียนควรพัฒนาโครงการ หลักสูตร หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรเกี่ยวกับอาเซียน ครอบครัวควรสนับสนุนแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียน และสื่อสารมวลชนควรผลิตสื่อในการกระตุ้นให้นักเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้กระตุ้นให้นักเรียนมีการได้รู้ได้เรียน และเสริมสร้างให้เกิดภูมิคุ้มกันในตนเองเพื่อให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในการเข้ามาของการเป็นประชาคมอาเซียนได้ดีในอนาคต

2. จากการศึกษา พบว่า ขนาดความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในกลุ่มนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ สูงกว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ แสดงให้เห็นว่าโครงการฯ เป็นตัวกระตุ้นให้โรงเรียนสร้างกิจกรรมในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในภาพรวมได้ดีกว่าโรงเรียนที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงควรมีการขยายโครงการให้มีความครอบคลุมในโรงเรียนต่าง ๆ มากขึ้น เพื่อเป็นการกระตุ้นให้โรงเรียนเห็นความสำคัญของการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาเซียนแก่นักเรียนเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. เนื่องจากการวัดตัวแปรคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นประชากรอาเซียน พบว่า การวัดความรู้มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่น ๆ แสดงให้เห็นว่าลักษณะความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านความรู้ต่ำมาก ดังนั้น ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรู้ว่ามีลักษณะความสัมพันธ์เหมือนกับการศึกษาครั้งนี้หรือไม่

2. การเปรียบเทียบขนาดความสัมพันธ์และค่าเฉลี่ยคุณลักษณะที่พึงประสงค์กับนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมโครงการฯ อาจไม่เป็นสาเหตุที่เพียงพอต่อการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ นอกจากนี้ วิธีการพัฒนาของโรงเรียนมีความหลากหลายแตกต่างกันในแต่ละบริบทด้วย ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้จึงเป็นเพียงการศึกษาในภาพรวม ควรมีการศึกษาเจาะลึกในแต่ละบริบท เพื่อให้เห็นถึงลักษณะการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในเชิงลึกต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215.
- Bhanthumnavin, D., & Vaninthanon, N. (2008). *The development of multidimensional mental measurement tools for self-immunity* (Research report). Bangkok: National Research Council of Thailand. [in Thai]
- Bloom, B.S., Hastings, J.T., Madaus, G.F., & Baldwin, T.S. (1971). *Handbook on formative and summative evaluation of student learning*. New York: McGraw-Hill Book.
- Bollen, K. A. (1989). *Structural equations with latent variables*. New York: Wiley.
- Chadthong, K., ChooChom, O., Pakbongkoch, C., & Phukong, S. (2011). Psychosocial factors related to nutritional having food behavior among secondary school students in Chumphon municipality, Chumphon province. *Journal of Behavioral Science for Development*, 3(1), 172-184. [in Thai]
- Department of Non-Formal Education. (1999). *A guide to organizing educational and non-formal education activities to promote morality and ethics*. Bangkok: Department of Non-Formal Education. [in Thai]
- Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indices in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6, 1-55.
- Isarangkun Na Ayuthaya, C. (2008). "Foreword" in the teachings of the King, speech and royal speech about the sufficiency economy. Bangkok: Phra Dabos Foundation. [in Thai]
- Kimterng, W. (2010). *The effect of problem – based learning instruction activities on problem solving skills, mathematical connection skills and inquiry learning of Mathayomsuksa III students* (Master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok. [in Thai]
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling* (3rd ed). New York: Guilford.
- Ministry of Education. (2005). *Evaluation of desirable characteristics according to basic education curriculum 2001*. Bangkok: Ministry of Education. [in Thai]
- National Board of Education. (1999). *National education act 1999 amendment (version 2) B.E. 2545*. Bangkok: National Board of Education. [in Thai]
- Office of the Basic Education Commission. (2011). *Guidelines for learning management to the ASEAN community Secondary level*. Bangkok: Ministry of Education. [in Thai]
- Office of the Basic Education Commission. (2015). *Key student competencies and desirable characteristics*. Retrieved from <http://www.chusak.net/articles/41926379/> [in Thai]

- Phanmanee, A. (2002). From teaching to sparking enthusiasm. *Academic Journal*, 26 (1), 15-16. [in Thai]
- Phaphol, W. (2008). *An analysis of structural relationship of factors influencing on inquiry of Mathayomsuksa III students* (Master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok. [in Thai]
- Phibunsarawut, P. (2011). *Royal treasury and the philosophy of sufficiency economy*. Bangkok: Beautiful print. [in Thai]
- Sanamkate, N. (2007). *Internal and external immunity as correlates of appropriate peer-group behavior in senior high school students* (Master's thesis). National Research Council of Thailand, Bangkok. [in Thai]
- Santiwong, T. (1996). *A study of understanding, attitude and behavior of general people*. Bangkok: Thai Watana Panich. [in Thai]
- Sareerasart, W., Vanindananda, N., & Suppareakchaisakul, N. (2012). The relationships among social situations and psychological immunity to internet behavior focusing on safety and usefulness of female students in high schools with or without internet safety project. *Journal of Behavioral Science for Development*, 4(1), 1-13. [in Thai]
- The Chaipattana Foundation. (2019). *Sufficiency economy*. Retrieved from https://www.chaipat.or.th/site_content/item/1309-2010-06-03-09-50-07.html [in Thai]
- Theeratith, S. (2014). *A strategy in relation to the development of desirable characteristics of Asean Citizens studying in basic education students* (Doctoral dissertation). Srinakharinwirot University, Bangkok. [in Thai]
- Thongthai, C. (2013). *Perception and attitude affecting readiness entry into Asian Economic Community of graduate students at srinakharinwirot university* (Master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok. [in Thai]
- U-thaiwee, P. (2001) *Psycho-social Indicators of active learner behavior of teacher-students* (Master's thesis). Khon Kaen University, Khon Kaen. [in Thai]
- Wirocnwithayakar, J . (2008). *Antecedents and consequential of sufficient behaviors of students in schools with the principle of sufficiency economy project* (Master's thesis). National Research Council of Thailand, Bangkok. [in Thai]
- Wongpinpech, V., Wongchant, T., Sakuntanakalap, A., Wasuwat, C., Phanpolakrit, N., & Maneewong, K. (2012). *Causal Structural Model of Readiness to ASEAN Citizens of Youth, Muang District, Chiang Mai Province* (Research report). Chiang Mai: Payap University. [in Thai]
- Yodkaew, P. (2012). *Characteristics of ASEAN citizens*. Nakhon Pathom: Nakhon Pathom Rajabhat University. [in Thai]